

Osallistava budjetointi / vuoden 2025 toteutuksen valinta

Kunnanhallitus 07.11.2024 § 422

115/02.02.00/2024

Päätösesitys Kunnanhallitus päättää, että talousarviovuonna 2025 toteutetaan:
1) pankkiautomaatti kirkonkylään
2) ulkokuntosalin toteutus kirkonkylään ja suunnittelu Pyhälle
3) asiointikyytikokeilu, mikäli kokeiluun saadaan valtionavustusta

Päätös Päätösesitys hyväksyttiin.

Käsittely

Perustelut

Osallistavan budjetoinnin vaihtoehdot olivat äänestettävänä verkossa ja paperitse 1.-20.10. välisenä aikana. Ääniä tuli yhteensä 184 kpl, joista 22 puutteellisesti täytettyjä tai epäselviä (esim.nimettömiä).

Hyväksytyt äänet jakautuivat seuraavasti:

- Pankkiautomaatti takaisin kirkonkylään: 52 ääntä
- Ulkokuntosali kirkonkylään ja suunnittelutyö Pyhälle: 35 ääntä
- Koirametsä Pyhälle, suunnittelu ja toteutus 2025-2026: 31 ääntä
- Julkisen liikenteen kehittäminen: 18 ääntä
- Kesäkukkia eri kyliin ja kirkonkylään lisää istumapaikkoja, yleisilmeen kohennus: 9 ääntä
- Esteettömän kalastuspaikan rakentaminen: 8 ääntä
- Tunturikeskukseen paikallisille asujille yhteisiä kokoontumisia: 5 ääntä
- Eri kylillä liikkuva kohtaamispaikkapalvelu ikäihmisille, hankevalmistelu: 4 ääntä

Eniten ääniä saaneiden vaihtoehtojen kustannusarviota ja toteutustapaa on täsmennetty, jotta useampi vaihtoehto pystyttäisiin huomioimaan. Pankkiautomaatin kustannusarvioon on vaikuttanut sijoittelupaikan valinta ja alalla kansallisesti hiljattain tapahtuneet muutokset markkinassa, mikä tällä hetkellä on laskennut kustannusta huomattavasti. Ulkokuntosalin ja julkisen liikenteen kehittämiseksi on tutkittu rahoitusvaihtoehtoja ja julkisen tuen saamista.

- Pankkiautomaatti konttiratkaisuna n. 7 500 euroa vuodessa, josta pankkiautomaatin kk-kulut 500€ (yht. 6000€) ja vuokra Kesko Oyj:lle n. 100-150€/kk (yht. 1 000-1 500€) sekä kertamaksuna perustamiskulut 5 000 euroa.
- Ulkokuntosali-investointi kirkonkylään n. 36 000 euroa, jolle haetaan valtion avustusta 50% kustannuksista.
- Julkisen liikenteen kehittäminen niin, että kokeillaan asiointikyytiä tilatakseilla Pelkosenniemi-Saunavaara-Kemijärvi ja Pelkosenniemi-Kairala-Luiro-Sodankylä helmikuusta alkaen 1krt/kk. Alkuperäisestä esityksestä on karsittu kutsutaksi Pyhä-kirkonkylä. Kustannukset olisivat arviolta kunnalle n. 5100€, mikäli kokeilulle saadaan valtiontukea (35-50% kokonaiskustannuksista). Matkustajilta perittäisiin omavastuuosuus ja kyytiin pitäisi ilmoittautua erikseen.

Valmistelija	Elinvoimajohtaja Sari Niemi
Esittelijä	Vt. kunnanjohtaja Lauri Lehtinen
Tiedoksi	
Muutoksenhaku	Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.

Kunnanhallitus 26.09.2024 § 374

Päätösesitys	Kunnanhallitus päättää äänestettävät ideat alla esitetyn mukaisesti.
Päätös	Päätösesitys hyväksyttiin lisäyksellä että, äänestää voi kuntalainen ekaluokkalaisesta alkaen.
Käsittely	Kokous keskeytettiin klo 18:35-19:39. Keskeytetyn kokouksen aikana elinvoimajohtaja selosti asiaa. Elinvoimajohtaja ja tekninen johtaja poistuivat kokouksesta klo 19:39. Vt. kunnanjohtaja lisäsi päätösesitykseen: Äänestää voi kuntalainen ekaluokkalaisesta alkaen.

Perustelut

Pelkosenniemiäisiltä pyydettiin kesällä ideoita osallistavaan budjetointiin ensi vuoden talousarviota varten. Vuoden teemana on asumisen ja asukasviihtyvyyden edistäminen.

Ideota tuli verkon ja kirjaston idealaatikon kautta 23 viestillä, joista osassa oli esitetty useita ideoita. Joukossa oli myös ideoita, jotka ovat jo tänä vuonna etenemässä, esimerkiksi tienvarsiroskikset ja yhteisökompostien kehittäminen. Lähes kaikki ideat olivat kunnan toteutusmahdollisuuksien rajoissa.

Ideota on käsitelty elokuun nuorisovaltuuston ja vanhus- ja vammaisneuvoston kokouksissa. Lisäksi ideoita on voinut jatkokehittää ja kommentoida verkossa.

Esitetyt ideat ja niiden arviointia on kuvattu liitteessä. Osa ideoista oli samoja tai samankaltaisia, jolloin ne on koottu isommiksi kokonaisuuksiksi. Tarkoituksena on ollut, että äänestykseen päätyy mahdollisimman pitkälle pohdittuja ja eri näkökulmista arvioituja ideoita. Ideoihin on laskettu alustavat kustannusarviot.

Äänestettäväksi on valikoitunut liitteen mukaisesti seuraavat ideat:

1. Kesäkukkia eri kyliin ja kirkonkylään lisää istumapaikkoja, yleisilmeen kohennus / kustannusarvio: 18 000€
2. Ulkokuntosali kirkonkylään ja suunnittelutyö Pyhälle: 35 000€

3. Tunturikeskukseen paikallisille asujille yhteisiä kokoontumisia, toteutus v. 2025: 5 500€
4. Koirametsä Pyhälle, suunnittelu ja toteutus 2025-2026: 25 000€
5. Eri kylillä liikkuva kohtaamispaikkapalvelu ikäihmisille, hankevalmisteluun 5000€
6. Pankkiautomaatti takaisin kirkonkylään; 15 000€
7. Esteettömän kalastuspaikan rakentaminen, toteutus: 22 000€
8. Julkisen liikenteen kehittäminen, pilotti v.2025: 15 000€

Äänestys järjestetään sähköisellä ja paperilomakkeella, mikä on vastaava menettely kuin Vuoden pelkosenniemeläinen -äänestyksessä. Äänestysaika on 20.10. asti.

Valmistelija	Elinvoimajohtaja Sari Niemi
Esittelijä	Vt. kunnanjohtaja Lauri Lehtinen
Tiedoksi	
Muutoksenhaku	Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.

Kunnanhallitus 30.05.2024 § 210

Päätösesitys	Kunnanhallitus päättää hyväksyä esitetyn osallistuvan budjetoinnin suunnitelman ja vuoden 2025 teeman: asumisen ja asukasviihtyvyyden kehittäminen.
Päätös	Päätösesitys hyväksyttiin
Käsittely	Elinvoimajohtaja selosti asiaa keskeytetyn kokouksen aikana.
Perustelut	<p>Osallistuvan budjetoinnin tausta ja lainsäädäntö</p> <p>Asukkaiden mahdollisuuksia tulla mukaan kunnan verovarvoja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon voidaan lisätä osallistuvalla budjetoinnilla. Monet kunnat ovat hyödyntäneet osallistuvaa budjetointia toimintatapana, kun on suunniteltu ja tehty päätöksiä esimerkiksi investoinneista tai palveluista.</p> <p>Osallistuva budjetointi perustuu kuntalakiin, jonka 5 luvun 22 § mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista. Kuntalain mukaan osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti: 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja; 2) selvittämällä asukkaiden ja kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa; 3)</p>

valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin; 4) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun; 5) suunnitteleamalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa; 6) tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Osallistuvan budjetoinnin toteuttamiseen on useita erilaisia toimintatapoja ja menetelmiä. Kuntaliiton Osallistuva budjetointi kunnissa ja maakunnissa -oppaan (2017) mukaan osallistuvan budjetoinnin lähtökohdaksi voidaan 1) ottaa jokin tehtävä tai toimiala, jonka määrärahojen käyttö suunnitellaan yhdessä asukkaiden kanssa; tai 2) ottaa kunnan tietyn osan/alueen asukkaat mukaan taloutta ja resursseja koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon tai 3) suunnitella kertaluonteinen hanke, investointi, remontti tms. yhdessä asukkaiden kanssa tai 4) osoittaa kiinteä prosenttiosuus koko kunnan tai toimialan budjetista asukkaiden suunniteltavaksi ja päätettäväksi. Käytännössä monissa kunnissa on toteutettu äänestyksien pohjalta kertaluonteisia hankkeita tai osoitettu määräraha aluelautakunnan päätettäväksi.

Osallistuvan budjetoinnin suunnitelma Pelkosenniellä

Pelkosenniemen talousarvion 2024 elinvoimapalveluiden palvelusuunnitelmaan on kirjattu osallistuvan budjetoinnin käyttöönotto. Käyttöönotto edellyttää osallistuvan budjetoinnin periaatteiden ja aikataulun suunnittelua niin, että vuoden 2025 talousarvion laatimisessa hyödynnettäisiin osallistuvaa budjetointia toimintatapana. Suunnittelutyön perusajatuksena on, että kuntalaiset pääsevät esittämään ideoitaan, joita jalostetaan yhteisesti, ja kehittelyn lopputuloksena ideoista valikoituu äänestettäväksi sellaisia ehdotuksia, jotka ovat myös mahdollisia toteuttaa tulevinä vuosina. Periaatteessa ehdotukset voivat vuoden 2025 aikana tai pidemmällä aikavälillä toteutettavia.

Osallistuva budjetointi toimintatapana toteuttaa Pelkosenniemen kuntastrategian tavoitteita kuntalaisten osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Niiden lisäksi kuntastrategian ohjauvuutta lisätään niin, että ideoita pyydetään strategian mukaiseen teemaan, joka voi vaihdella vuosittain. Koska kuntastrategian yhtenä painopisteenä on asumisen kehittäminen, joka koskettaa kaikenikäisiä ja eripuolilla kuntaa asuvia asukkaita sekä vapaa-ajan asukkaita, ensimmäiseksi osallistuvan budjetoinnin teemaksi on perusteltua valita *asumisen ja asukasviihtyvyyden kehittäminen*.

Aikataulu:

- Osallistuvan budjetoinnin suunnitelman hyväksyminen ja teeman määrittely (kunnanhallitus 30.5.)
- kesä 2024: ideointivaihe, jolloin kaikki halukkaat voivat jättää ideoita määriteltyyn teemaan (asumisen ja asukasviihtyvyyden kehittäminen) liittyen. Ideoita voi esittää sähköisiä kanavia hyödyntäen ja paperilomakkeilla.
- elo-syyskuu: esitettyjen ideoiden yhteiskehittäminen ja valikointi mm.vaikuttamistoimielimiä kuullen, toteutusmahdollisuuksien arviointi
- syys-lokakuu: äänestys
- marraskuu: budjetointi talousarvioon 2025
- 2025- : toteutus seuraavan tai seuraavien vuosien aikana riippuen voittaneen idean laajuudesta.

Aikataulua ja toteutusta kehitetään prosessin aikana ja prosessi arvioidaan vuoden 2024 tilinpäätöksen yhteydessä.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Päivi Vauhkonen
Tiedoksi	Elinvoimajohtaja
Muutoksenhaku	Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.